Begroting 2023
op hoofdlijnen

Gemeente
Sittard-Geleen
Born

BEGROTING OP HOOFDLIJNEN 2023

Iedereen doet mee in

Sittard-Geleen

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE 2
1. BESTUURLIJKE SAMENVATTING 5
2. PORTEFEUILLEVERDELING OP HOOFDLIJNEN 10
3. HET FINANCIEEL PERSPECTIEF 11
4. DE BEGROTING IN ÉÉN OOGOPSLAG 22

INLEIDING

Beste lezer,

De begroting 2023 is een begroting die gemaakt is tegen het licht van veel onzekerheid. De coronacrisis ebt nog na, en op dit moment lopen de besmettingen weer op. Tegelijkertijd is een nieuwe crisis in volle hevigheid losgebarsten. De oorlog in Oekraïne, hoge inflatie en stijgende energieprijzen, een toenemende inflatie en stijgende bouw- en grondstofprijzen vragen veel veerkracht van onze inwoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en de gemeente zelf. Daarnaast zien we dat binnen het sociaal domein, met name bij de Wmo en Jeugdzorg, sprake is van een toenemende zorgvraag.

Het is belangrijk om oog te hebben voor deze ontwikkelingen en hun invloed op onze samenleving. Een gemeente zijn we samen. Inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties zijn allemaal onmisbaar in een gemeente waarin het goed wonen, werken en leven is. Met de Toekomstvisie 2030 bouwen we samen verder aan onze veerkrachtige stad.

We presenteren een ‘beleidsarme’ begroting. Een begroting waarin we grote beleidskeuzes bewust nog niet maken. Dit gaan we samen doen. De komende maanden werken we samen richting een breed gedragen kadernota. Die kadernota is gebaseerd op de Toekomstvisie 2030. Zo creëren we samen de toekomst van Sittard-Geleen. Een toekomst waarin iedereen meedoet.

In deze begroting hebben we wel een aantal keuzes gemaakt. We hebben die onderwerpen geïdentificeerd die essentieel zijn voor de continuering van de ingezette ontwikkeling in de ontwikkelpaden en de uitvoering van taken die voornamelijk voortvloeien uit (samenwerkings)afspraken met de provincie (mobiliteit en landschap). Voor deze onderwerpen is tot aan het proces van de kadernota dekking ingezet. Zo borgen we de uitgangspunten van een veerkrachtig Sittard-Geleen.

We zijn ons bewust van de urgentie om steun te bieden aan die groepen voor wie de bestaanszekerheid in gevaar komt. We kijken hoe we hen kunnen steunen. Wel past voorzichtigheid ten aanzien van de inzet van incidentele middelen. Wij worden ook geconfronteerd met diverse onzekerheden waarvan de effecten op de gemeentelijke financiën nog niet duidelijk zijn. We monitoren de huidige ontwikkelingen en bereiden voorstellen voor om met alternatieve inzet van (incidentele) middelen te anticiperen op de effecten van de diverse crises. Deze inzet zal terugkomen in de 4de rapportage 2022 (december 2022).

Uitgangspunt van de gemeente is en blijft een structureel en langdurige gezonde financiële situatie. Het actuele begrotingsbeeld voor de begrotingsjaren 2023 tot en met 2025 ziet er nog steeds goed uit. Dit is alleen maar mogelijk doordat onze financiën duurzaam op orde zijn door het zorgvuldig naleven van de afgesproken begrotingskaders. In het jaar 2026 worden alle Nederlandse gemeenten door de huidige kabinetsplannen geconfronteerd met een, vooralsnog, veel lagere rijksbijdrage. Dat resulteert in een negatief begrotingsresultaat in 2026. Op advies van de provinciaal toezichthouder kiezen wij ervoor om de gevolgen van de kabinetskeuzes voor onze gemeentelijke begroting transparant te laten zien in deze begroting. Zonder extra structurele financiële middelen van het rijk krijgen wij onze begroting vanaf 2026 niet meer vanzelfsprekend sluitend.

Hoewel de huidige tijdsgeest gekenmerkt wordt door veel onzekerheid kunnen we wederom een sluitende begroting presenteren. In deze begroting is voldoende ruimte opengehouden om samen invulling te geven aan de ambities uit de Toekomstvisie 2030. Met dit perspectief leggen we een gezonde basis voor een gemeente waarin iedereen meedoet.

Sittard-Geleen, 6 oktober 2022

Burgemeester en wethouders van Sittard-Geleen,

mr. J.Th.C.M. Verheijen	J.A.M. Heesen
burgemeester	gemeentesecretaris/ algemeen directeur

1. BESTUURLIJKE SAMENVATTING

Iedereen doet mee in Sittard-Geleen

Meedenken over de toekomst. Meewerken aan een gemeente waarin het goed wonen is. En actief meedoen aan een gemeente waarin we samen leven, werken, opgroeien en oud worden. Inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties, jong én oud, samen zijn we Sittard-Geleen.

Om ervoor te zorgen dat iedereen mee doet en mee kan doen, is het belangrijk dat we goed luisteren naar iedereen. Wat gebeurt er in de samenleving? Waar is behoefte aan? En net zo belangrijk: Wat gaat goed en moeten we koesteren? We zoeken mensen op en gaan in gesprek. Zo houden we de verbinding met de gemeenschap. We stimuleren het eigen initiatief van mensen en belonen de verantwoordelijkheid die inwoners nemen voor hun eigen buurt, wijk of vereniging. Zo doet ook iedereen mee. Ieder werkt vanuit het eigen perspectief samen aan de toekomst van onze gemeente.

De afgelopen tijd zijn we veel in gesprek geweest met inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties. De Toekomstvisie is daar een goed voorbeeld van. Door goed te luisteren naar de samenleving en samen te werken met de toekomstambassadeurs hebben we gezamenlijk de Toekomstvisie 2030 opgesteld. Een Toekomstvisie waarin de veerkrachtige stad centraal staat. Door samen te leven, te werken, te innoveren en te bouwen aan de gemeente Sittard-Geleen, creëren we een plek voor iedereen. De Toekomstvisie 2030 staat daarmee centraal in alle keuzes die we maken.

De samenwerking hebben we verder vormgegeven door na de verkiezingen met alle partijen in overleg te gaan om zo te komen tot een coalitieakkoord. Een coalitieakkoord waarin alle partijen mee hebben kunnen denken en mee hebben kunnen doen. In de voorbereiding op deze begroting hebben we de samenwerking voortgezet en zijn we met de raads- en burgerleden in gesprek gegaan over onze begroting en de keuzes waar we voor staan. Die dialoog blijven we aangaan om samen richting te geven aan onze stad.

Die gesprekken hebben geleid tot de begroting die hier voor ligt. Een begroting die ‘beleidsarm’ is. In de komende periode gaan we samen met de gemeenteraad aan de slag om de kadernota van onze gemeente vorm te geven. Dat doen we in de lijn van de Toekomstvisie. Zo zorgen we ervoor dat iedereen meedoet in Sittard-Geleen en we samen werken aan een aantrekkelijke gemeente voor iedereen.

DE BEGROTING IN CONTEXT

Deze begroting is geschreven in een tijd van veel onzekerheid. Terwijl de samenleving langzaam uit de coronacrisis komt, dient de volgende crisis zich aan. Stijgende inflatie en hoge energieprijzen zorgen ervoor dat de samenleving onder druk komt te staan. Mensen moeten keuzes maken. Voor veel inwoners komt de bestaanszekerheid in gevaar. Ondernemers die na de pandemie hun deuren weer vrij konden openen moeten nu door stijgende energieprijzen de deur gesloten houden. En verenigingen moeten hun kleedlokalen dichthouden omdat douchen te duur wordt.

Het rijk heeft een uitgebreid pakket aan maatregelen aangekondigd om inwoners te ondersteunen. Op dit moment wordt op rijksniveau verder aan dit pakket gewerkt om deze crisis het hoofd te kunnen bieden. Ook over de steun voor mkb-ondernemers wordt nagedacht. We zijn ons bewust dat we samen deze crisis moeten doorstaan. Het rijk neemt daarin de regie. We verwachten dat zij snel met concrete plannen voor onze inwoners en ondernemers komt. Aanvullend zullen ook wij onze bijdrage leveren om snel en veerkrachtig uit deze crisis te komen.

Het is belangrijk om extra aandacht te hebben voor de verenigingen en maatschappelijke organisaties in onze gemeente. Ook zij hebben het moeilijk maar komen tot op heden niet in de steunplannen van het rijk voor. We

kijken hoe we hen kunnen steunen. Wel past voorzichtigheid ten aanzien van de inzet van incidentele middelen. De effecten van alle onzekerheden op de gemeentelijke financiën zijn nog niet duidelijk. We monitoren de huidige ontwikkelingen nadrukkelijk en maken de effecten hiervan, voor zover mogelijk, inzichtelijk in de 4de rapportage 2022 (december 2022). Tegelijkertijd bereiden we voorstellen voor om met alternatieve inzet van (incidentele) middelen te anticiperen op de effecten van de diverse crises op bijvoorbeeld verenigingen en instellingen.

Het uitgangspunt voor onze gemeente blijft een structureel sluitende begroting. Ook de gemeentelijke begroting wordt met stijgende kosten en veel onzekerheden geconfronteerd. Ondanks deze onzekerheden presenteren we een sluitende begroting voor de jaren 2023 tot en met 2025. In het jaar 2026 worden we door de huidige kabinetsplannen geconfronteerd met een, vooralsnog, veel lagere rijksbijdrage. Het kabinet geeft het advies om eventuele resultaten in de komende jaren te sparen om zo een sluitende jaarschijf 2026 te kunnen presenteren. Op advies van de provinciaal toezichthouder kiezen wij ervoor om de gevolgen van de kabinetskeuzes voor onze gemeentelijke begroting transparant te laten zien in deze begroting. Zonder extra structurele financiële middelen van het rijk krijgen wij onze begroting vanaf 2026 niet meer vanzelfsprekend sluitend.

EEN VEERKRACHTIG SITTARD-GELEEN

Samen met de toekomstambassadeurs is de Toekomstvisie 2030 voor Sittard-Geleen opgesteld. Een visie die leidend is in de keuzes die we gezamenlijk maken. Ook in deze ‘beleidsarme’ begroting is de Toekomstvisie leidend geweest. Eerdere beleidskeuzes in lijn met de Toekomstvisie zijn terug te zien in deze begroting. In het proces richting kadernota zullen we samen met de gemeenteraad de Toekomstvisie en het coalitieakkoord verder vertalen in beleid voor onze gemeente.

In de begroting is een aantal onderwerpen in beeld gebracht waarvoor in 2023 geen (structurele) financiële middelen zijn opgenomen maar die wel essentieel zijn voor de continuering van het eerder door de raad ingezet beleid. Het betreft voornamelijk de ingezette ontwikkeling in de ontwikkelpaden en de uitvoering van taken die voortvloeien uit (samenwerkings)afspraken met de provincie (mobiliteit en landschap). Voor deze onderwerpen is tot aan het proces van de kadernota dekking ingezet. Zo voorkomen we eventuele negatieve effecten en borgen we de uitgangspunten van een veerkrachtig Sittard-Geleen.

SOCIALE VEERKRACHT

Met de Toekomstvisie willen we de veerkracht van Sittard-Geleen versterken. Veerkracht is het vermogen om goed te reageren op veranderende omstandigheden. Bij sociale veerkracht gaan we uit van de positieve gezondheid van onze inwoners. Inwoners die op eigen benen kunnen staan, maar tegelijkertijd ook terug kunnen vallen op hun buren, hun familie en hun omgeving. Voor wie dat niet vanzelfsprekend is, ondersteunen wij actief waar dat kan. Zo zorgen we ervoor dat iedereen meedoet. Dat gaat in verbinding met elkaar én met betrokken verenigingen die zorgen voor sociale cohesie en maatschappelijke instellingen die midden in de samenleving staan. Allemaal zijn ze onmisbaar voor Sittard-Geleen.

De bestaanszekerheid van inwoners staat onder druk. De inflatie zorgt voor stijgende lasten en de energierekening wordt voor veel inwoners onbetaalbaar. De ontwikkelingen van het afgelopen jaar hebben voor een veel grotere groep inwoners de balans tussen inkomen en uitgaven verstoord. De betaalde baan, het stabiele inkomen dat de basis zouden moeten zijn, is voor een grote groep nu onvoldoende. De groep met financiële zorgen is sterk toegenomen. We zetten ons actief in om financiële (en verlammende) stress op tijd weg te nemen. Daarbij gaan we proactief te werk en verstrekken waar mogelijk een voorschot of informeren onze inwoners over regelingen die worden aangeboden. Zo bieden we mensen een concreet perspectief.

Die betekenis ontlenen mensen deels aan hun omgeving. De plek waar ze opgroeien, de buren ontmoeten, hun vrienden zien. Daar waar mensen zicht thuis voelen. We geven aandacht aan de ontwikkeling van buurten en

wijken, stimuleren dat mensen elkaar blijven opzoeken en vinden, en gaan zelf ook actief de buurt in om mensen te ontmoeten. Niet alle wijken hebben dezelfde behoefte. Een wijkgerichte aanpak en de samenwerking met bewoners en professionals in de wijk moet leiden tot maatwerk. Daardoor zijn verschillen in wijken en voorzieningen mogelijk.

Afgelopen jaar is de gemeente een thuis geweest voor mensen die de plek waar ze opgroeiden hebben moeten verlaten. De oorlog in Oekraïne heeft gezorgd voor veel oorlogsvluchtelingen. Ook in Sittard-Geleen vangen we deze vluchtelingen op. Nu het erop lijkt dat de oorlog in Oekraïne niet snel is afgelopen, zullen de Oekraïense vluchtelingen steeds meer inwoner worden van Sittard-Geleen. Ook wordt van ons gevraagd om versneld statushouders te huisvestingen in onze gemeente. We begeleiden deze vluchtelingen actief in de samenleving en zorgen voor een goede integratie in de buurt.

De druk op de woningmarkt is hoog. Om die druk te verlagen werken we actief aan plannen om huisvesting voor verschillende doelgroepen te creëren. Wij streven daarbij naar een goede mix van sociale- en middenhuur, koopwoningen en flexibele woonoplossingen voor alle doelgroepen. Hierbij werken we samen met verschillende maatschappelijke partners aan de transformatie van de bestaande voorraad en scheppen we ruimte voor zowel nieuwbouw, herbestemming van leegstaand vastgoed en plaatsing van flexwoningen. De leefbaarheid in wijken en buurten heeft daarbij extra aandacht.

Sociale cohesie in de buurt is belangrijk voor een betekenisvol leven. Maar ontmoeting en talentontwikkeling vindt niet alleen thuis plaats. Verenigingen zorgen voor een plek waarin zelfontplooiing in een veilige omgeving centraal staat. We investeren in sport, kunst en cultuur en helpen onze verenigingen om hun plek in Sittard-Geleen in te kunnen vullen. We zijn trots op ons verenigingsleven. We zijn extra trots dat komend jaar het Oud-Limburgs Schuttersfeest in onze gemeente plaatsvindt.

ECONOMISCHE VEERKRACHT

We bewonderen de ondernemers en bedrijven in onze gemeente. Iedere dag werken zij, van grote partijen op Chemelot tot de mkb-ondernemer ‘om de hoek’, mee aan het Sittard-Geleen van morgen. Vernieuwing, verduurzaming, digitalisering en, zeker in deze onzekere tijd, gewoonweg overleven is voor hen dagelijkse kost. Dat staat aan de basis van economische veerkracht.

Om dat mogelijk te maken werken wij aan een goede dienstverlening voor ondernemers en bedrijven. We scheppen de randvoorwaarden voor een gezonde en concurrerende economie waarin bedrijven zich willen vestigen en ondernemingen floreren. Als gemeente zijn we toegankelijk: we staan dichtbij en zijn benaderbaar. Ondernemers en bedrijven weten ons te vinden en vinden gehoor. We helpen ze waar we dat kunnen.

Sommige ondernemers komen uit een lastige periode. De coronacrisis heeft veel van hun veerkracht gevraagd. We ondersteunen het mkb bij de nadelige effecten van corona door extra middelen beschikbaar te stellen voor het stimuleringsfonds (€ 0,5 mln.) en noodfonds (€ 0,5 mln.). Zo kan het mkb weer opveren.

We investeren in de aantrekkingskracht van Sittard-Geleen en mengen ons actief in nationale en internationale netwerken. We gaan samenwerkingen aan met externe partners om ondernemers te begeleiden in hun ontwikkeling, en laten de dienstverlening voor (mkb)ondernemers beter aansluiten bij hun behoeften. Zo zorgen we voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat met genoeg vraag en aanbod.

Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemers betekent eveneens een goede balans tussen economische ontwikkelingen, natuur en leefbaarheid. Duurzaamheid blijft een belangrijk thema in deze balans. Ook binnen het ondernemersveld. Zo heeft Chemelot de ambitie om te transformeren naar een circulaire,

toekomstbestendige site. Wij faciliteren deze ontwikkeling en hebben hierdoor een belangrijke rol in de duurzaamheidsverandering.

Naast Chemelot is ook VDL Nedcar een belangrijke speler in de Nederlandse maakindustrie. VDL Nedcar is een van de grote werkgevers in onze regio en samen met Chemelot verantwoordelijk voor een groot deel van de werkgelegenheid in Sittard-Geleen. We werken mee aan de ontwikkeling van VDL Nedcar om voldoende arbeidsplaatsen binnen onze gemeente te houden.

Die arbeidsplaatsen moeten ook gevuld worden. De arbeidsmarkt blijft krap. Om de vraag naar arbeidsplaatsen op te vangen is het van belang dat we een aantrekkelijk woongemeente blijven. Gezonde, evenwichtige en aantrekkelijke centra zijn daarin onmisbaar. We zetten in op de ontwikkeling van centra tot een gemengd gebied. In de centra wordt niet alleen gewinkeld. Ook wonen, werken en ontmoeten staat centraal. De centra zijn gericht op een aantrekkelijk verblijf. In Geleen is vanuit dit perspectief wonen, werken, winkelen en ontmoeten nauw verbonden met innovatie en circulariteit, en met een goede mix van jong en oud. De stadslabs hebben een belangrijke rol in dat perspectief. Het perspectief van Sittard wordt bepaald door het historische stadscentrum waar bezoeken, ontmoeting en cultuur(historie) nauw met elkaar verbonden zijn.

Voor een gezonde arbeidsmarkt is het belangrijk dat mensen stappen kunnen zetten op die arbeidsmarkt. Door te investeren in de onderwijsinfrastructuur maken we dit mogelijk. We stimuleren en faciliteren inclusief onderwijs op alle niveaus. Leerlingen nemen zoveel mogelijk deel aan regulier onderwijs, er zitten geen leerlingen thuis en we stimuleren het ontwikkelen van talent op alle vlakken. Met de partners in Zuid-Limburg (onderwijs, werkgevers- en werknemersorganisatie en het UWV) werken we aan een samenhangende aanpak op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt. Daar komen de Zuid-Limburgse scholingsaanpak en de werkzoekenden – en werkgeversdienstverlening in samen.

Op die manier zorgen we ervoor dat onze inwoners kunnen genieten van onderwijs op ieder niveau. Ook zorgen we ervoor dat doorstroming van opleiding naar werk, en omscholing van werk naar werk mogelijk blijft in onze gemeente. We laten onderwijs aansluiten op de arbeidsmarkt en zetten in op de beroepsbevolking van de toekomst. Zo zorgen we ervoor dat iedereen meedoet in Sittard-Geleen.

ECOLOGISCHE VEERKRACHT

Duurzaamheid is een paraplu voor heel wat onderliggende belangrijke waarden als biodiversiteit (soortenrijkdom), ruimtelijke kwaliteit, klimaatbestendigheid, schone lucht, water en bodem, stilte (als positieve tegenhanger van hinder) en esthetiek. Dat raakt de kern van ecologische veerkracht. De veerkracht van ons natuurlijk systeem, maar ook van onze leefomgeving. De balans die we daarin zoeken. Als gemeente streven we naar een veerkrachtige ecologie waarbinnen circulariteit centraal staat en natuurlijke kringlopen hersteld of versterkt worden.

Er is veel groen in Sittard-Geleen en dat koesteren we. We willen de ecologische kwaliteit van die karakteristieke landschappen vergroten. Dan doen we door verschillende natuurgebieden met elkaar te verbinden en landschappen te versterken door de aanleg van meer kleinschalige landschapselementen. Dat is bijvoorbeeld terug te zien in het project Corio Glana, waarbij we nauw samenwerken met het Waterschap Limburg, de Provincie Limburg en de vereniging Natuurmonumenten. Voor bijzondere groene plekken zoals onze stadsparken en onze geheime tuinen zetten we in op verdere intensivering van onderhoud.

Ook zetten we ons actief in om de klimaatdoelstellingen te behalen. Een belangrijk onderdeel hiervan is de energietransitie. De gemeente heeft een regisseursrol in het aardgasvrij maken van de wijken, industrie en bedrijfsterreinen. Gebruik maken van restwarmte is daarin een serieus alternatief. Dat doen we enerzijds door

de inzet van warmtenetten. Anderzijds kijken we ook naar alternatieve technieken zoals de warmtebatterij als mogelijk alternatief voor traditionele energiebronnen.

Meer groen is ook belangrijk voor de klimaatbestendigheid. Daarom kijken we bij de ruimtelijke inrichting goed naar de groenbalans in wijken. Meer groen voorkomt hittestress en wateroverlast, en draagt bij aan een prettige woonomgeving. We stimuleren inwoners om zelf ook aan vergroening en verduurzaming te doen. We faciliteren onderlinge samenwerking en stimuleren mensen om regie te nemen op het groen in hun omgeving.

INSTITUTIONELE VEERKRACHT

De gemeente Sittard-Geleen bestaat uit veel inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties die allemaal met elkaar samenwerken. Samenwerken stopt niet bij de gemeentegrenzen. We werken iedere dag samen met mensen uit andere gemeenten, doen zaken met bedrijven uit de regio en zijn binnen de kortste keren met de fiets in België of Duitsland. Institutionele veerkracht gaat over samenwerking in buurten, wijken, kernen, de gemeente, de regio en de Euregio. Met inwoners, organisaties, bedrijven en overheden.

Succesvolle samenwerking is een samenwerking die transparant is en waarin je elkaar kunt vertrouwen. Het vertrouwen in de overheid is laag. De opkomst bij de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen was lager dan eerdere gemeenteraadsverkiezingen. Dat vraagt actie van ons. We blijven actief in gesprek treden met onze inwoners, ondernemers en andere partners. Zo weten we wat er speelt en kunnen we samenwerking stimuleren.

In de ambtelijke organisatie zetten we de volgende stap in onze dienstverlening. We werken niet vanuit procedures en regels, maar zetten het maatschappelijke vraagstuk centraal. Zo werken we ‘van buiten naar binnen’ en krijgen we inzicht in de onderliggende vraag. We brengen mensen bij elkaar, we buigen samen over de oplossing en maken waar mogelijk ruimte voor maatwerk.

Om dat mogelijk te maken is het belangrijk dat we voor iedereen bereikbaar zijn, fysiek en digitaal. We communiceren in begrijpelijke taal en bewaken een gelijke informatiepositie van inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke partners. Zo is iedereen in staat om mee te denken en mee te praten. Iedereen moet mee kunnen doen.

Alles wat we als gemeente doen (en niet doen) staat ten dienste van de samenleving. Daar transparant over communiceren is van belang om alle inwoners te betrekken in de toekomst van de gemeente. Alleen zo kunnen we ervoor zorgen dat we het vertrouwen van onze inwoners, ondernemers en al die andere betrokken partners krijgen. Als betrouwbare partner is het vervolgens ook een kwestie van vertrouwen geven. Zo kunnen we samen de handschoen oppakken en de Toekomstvisie 2030 vorm gaan geven. Iedereen doet mee in Sittard-Geleen.

2. PORTEFEUILLEVERDELING OP HOOFDLIJNEN

De portefeuilleverdeling van het college van B&W van Sittard-Geleen zie er als volgt uit:

Burgemeester Hans Verheijen
Openbare orde en veiligheid, samenwerking in de (Eu)regio en externe betrekkingen.

Wethouder Leon Geilen
Stedelijke ontwikkeling, omgevingsbeleid, mobiliteit, en leefomgeving.

Wethouder Judith Bühler
Middelen, participatie en bestaanszekerheid.

Wethouder Yvonne Salvino-Meijer
Economie, arbeidsmarkt, onderwijs, communicatie en dienstverlening.

Wethouder Andries Houtakkers
Stadsmarketing, sport, cultuur en evenementen,

Wethouder Ivo Tillie
Duurzaamheid, klimaat landschapsontwikkeling, jongeren en gezondheid.

Gemeentesecretaris/algemeen directeur John Heesen
Eerste adviseur van het college van B&W en hoofd van de ambtelijke organisatie.

Burgemeester H. Verheijen

Wethouder L. Geilen

Wethouder J. Bühler

Wethouder Y. Salvino-Meijer

Wethouder A. Houtakkers

Wethouder I. Tille

Gemeentesecretaris J. Heesen

3. HET FINANCIEEL PERSPECTIEF

FINANCIËLE VEERKRACHT

In relatie tot de P&C-cyclus in het algemeen en onze financiën in het bijzonder streven wij naar een duurzaam en solide financieel beleid met voldoende veerkracht. Deze financiële veerkracht heeft betrekking op wendbaarheid en weerbaarheid. Met andere woorden: hebben wij voldoende middelen om uitvoering te geven aan ambities en beschikken wij over middelen om tegenvallers op te kunnen vangen?

Mede door de uitvoering van ombuigingsprogramma, vastgesteld in de programmabegroting 2019, zijn wij in staat geweest om vanaf de begroting 2020 het structureel evenwicht te borgen. Voor het provinciaal toezicht was dit aanleiding om na 2 jaar preventief toezicht, vanaf de begroting 2020 weer repressief toezicht toe te passen. Uit het eind 2020 uitgevoerde financieel verdiepingsonderzoek bleek dat onze financiële positie voldoende basis biedt om meerjarig repressief toezicht toe te passen.

Na jaren van ombuigen, hadden wij in de begroting 2021 financiële ruimte om vooruit te kijken. We hebben een meerjarig investerings- en exploitatieprogramma 2021-2024 vastgesteld waar we uitvoering aan geven. Vervolgens is in de begroting 2022 de beschikbare financiële ruimte van ruim € 3,6 mln. ingezet om de beoogde beleidsmatige verhoging 2022 van de OZB voor woningen in 2022 en 2023 niet door te voeren, de hondenbelasting in 2022 en 2023 te halveren, een stimuleringsfonds voor het mkb in stellen, inwoners een voucher voor het milieupark te verstrekken en daarnaast incidentele middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de Toekomstvisie 2030/ ontwikkelpaden.

Daarnaast hebben wij in de afgelopen jaren getracht de gevolgen van de coronacrisis voor onze inwoners, ondernemers en instellingen zoveel mogelijk te beperken. Dit door de rijksmiddelen uit de steunpakketten zo gericht mogelijk in te zetten.

ONTWIKKELINGEN

Algemeen

De onzekerheid over de ontwikkeling van de gemeentefinanciën is onverminderd groot. De begrotingsvoorbereiding vindt voor gemeenten plaats binnen een context van diverse onzekerheden en crises. Zonder uitputtend te willen zijn noemen we enkele voorbeelden:

- Onzekerheid over de verdere ontwikkeling en invloed van corona op onze begroting en op inwoners, bedrijven en instellingen;
- Onzekerheid van het verdere verloop van de Oekraïnecrisis en de invloed hiervan op de ontwikkeling van de energietarieven;
- Naast de stijgende energietarieven worden gemeente geconfronteerd met rentestijgingen, hoge inflatie, stijgende bouw- en grondstofkosten maar ook met krapte op de arbeidsmarkt.
- Onzekerheid van Rijksbeleid met betrekking tot de gemeentefinanciën. In de huidige financiële doorkijk is er vanaf het ravijnjaar 2026 sprake van een trendbreuk in de toekenning van rijksmiddelen aan gemeenten. De nog te publiceren contourennota moet duidelijkheid geven over de ontwikkeling van de gemeentefinanciën vanaf 2026.
- Daarnaast hebben gemeenten te maken met onzekerheden op het gebied van onder andere de stikstofcrisis, de wooncrisis, bestaanszekerheid en de opvang van asielzoekers en uitdagingen op het gebied van de energietransitie.

Betekenis voor begroting Sittard-Geleen

Binnen de geschetste landelijke context gekenmerkt door onzekerheden hebben wij de begroting 2023 voorbereid. De coronacrisis, de oorlog in de Oekraïne, de fors stijgende energietarieven, rentestijgingen, toenemende inflatie en stijgende bouw- en grondstofprijzen zetten de begroting onder druk. Daarnaast zien we dat binnen het sociaal domein, met name bij de Wmo en Jeugdzorg er sprake is van een toenemende zorgvraag dan wel verzwaring van de zorgvraag. Dit vertaalt zich in stijgende kosten in de begroting.

In de meicirculaire 2022 is tot en met 2025 sprake van een oplopend accres. Primair bedoeld om de effecten van loon- en prijsontwikkeling op onze begroting op te kunnen vangen. Wij hebben om deze effecten op te kunnen vangen middelen gereserveerd. Vanaf 2026, het ravijnjaar, keldert het financieel perspectief. Dit maakt dat we nu geen nieuwe structurele financiële verplichtingen kunnen aangaan. Dit heeft gevolgen voor het coalitieakkoord 'Samen zorgvuldig, verbindend doorpakken' en de uitvoeringsafpraken van de coalitie. Binnen de meerjarenbegroting ontbreekt nu structurele financiële ruimte om ambities en doelen uit deze documenten op te pakken die niet binnen de bestaande begroting opgepakt kunnen worden. Dit komt terug in het proces van de kadernota in 2023, waarbij we onderzoek doen naar het creëren van structurele financiële ruimte binnen onze begroting. Passend binnen deze ruimte kan er een integrale afweging plaatsvinden over de keuze en prioritering van ambities gerelateerd aan genoemd coalitieakkoord en uitvoeringsafspraken.

Bovenstaande ontwikkelingen hebben wij meegenomen in de verdere uitwerking van de begroting. Bij het onderdeel 'Actualisatie financieel perspectief' gaan we hier nader op in.

PROVINCIAAL TOEZICHT

De Provincie toetst regelmatig of we onze begroting op orde hebben. Zo beoordeelt ze jaarlijks onze begroting. Daarnaast voert de Provincie een keer in de vier jaar een financieel verdiepingsonderzoek uit. Dan onderzoekt ze onze financiële functie en financiële positie diepgaand. De Provincie heeft dit onderzoek eind 2020 uitgevoerd. Met als conclusie dat onze financiële situatie voldoende basis heeft om ons meerjarig repressief toezicht te verlenen. Tot en met 2023 hoeven we daarom onze begroting en begrotingswijzigingen niet vooraf ter goedkeuring voor te leggen.

Jaarlijks geeft het provinciebestuur aandachtspunten mee voor de begrotingsvoorbereiding. Een van de aandachtspunten betreft onze verantwoordelijkheid om de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024 tot en met 2026 structureel en reëel in evenwicht te houden of te brengen. Gezien de ontwikkelingen rondom de gemeentefinanciën met de tekorten die gemeenten in het 'ravijnjaar 2026' hebben, zal een tekort in 2026 echter niet van invloed zijn op de toezichtsvorm.

ACTUALISATIE FINANCIEEL PERSPECTIEF

We actualiseren het financieel perspectief met het doel om onze financiële basis verder op orde brengen. Hieruit blijkt namelijk of we in staat zijn onze begroting structureel in evenwicht te houden. Daarnaast blijkt of onze financiële positie wendbaar en weerbaar is. Met andere woorden: hebben we financiële ruimte om nieuwe ontwikkelingen en/of ambities uit te kunnen voeren. En hebben we voldoende middelen om onverwachte tegenvallers te kunnen opvangen.

Begrotingsbeeld

Voordat we naar de ontwikkeling van onze begroting kijken, geven we inzicht in het totaal van onze begroting. In onderstaande grafieken staat waar het geld vandaan komt (baten per programma) en waar het geld naar toe gaat (lasten per programma). Uit onderstaande tabel blijkt dat de omvang van onze begroting ruim € 400 mln. bedraagt. Hierin is per programma de omvang van zowel de baten als lasten weergegeven.

Programma *bedragen x € 1.000*	**Begroting 2023** **Baten**	**Begroting 2023** **Lasten**
0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	288.422	80.601
1 VEILIGHEID	1.178	14.211
2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	4.228	28.838
3 ECONOMIE	5.869	11.733
4 ONDERWIJS	4.461	12.855
5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	7.898	36.742
6 SOCIAAL DOMEIN	57.740	179.787
7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	28.342	27.541
8 VOLKSHUISV., RUIMT.ORDENING EN STED.VERNIEUWING	2.198	8.145
Totaal	**400.336**	**400.453**

Waar komt het geld vandaan?

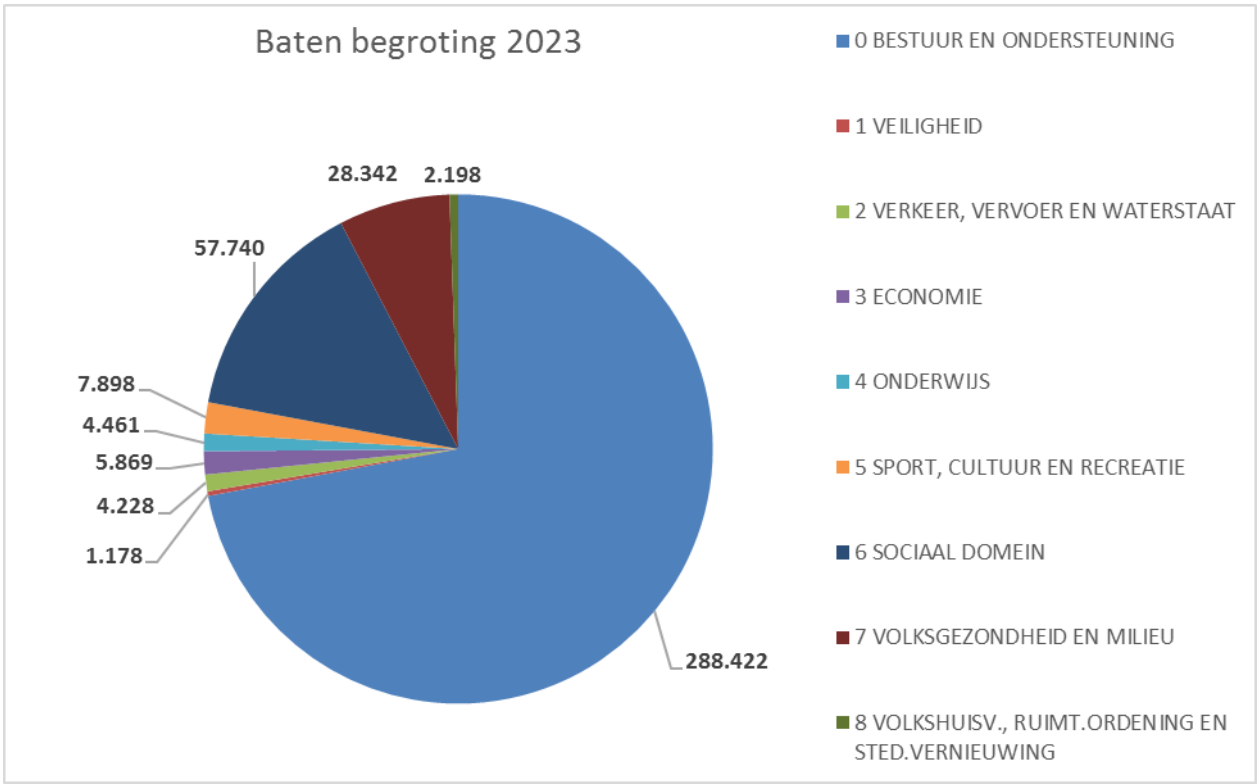

Uit deze grafiek blijkt dat we in onze programma's bestuur en ondersteuning (0) en het sociaal domein (6) het meeste geld ontvangen. De belangrijkste inkomsten van deze programma's zijn de uitkeringen uit het gemeentefonds, onze lokale belastingopbrengsten en specifieke uitkeringen, zoals de Buigmiddelen. De inkomsten die we in programma bestuur en ondersteuning binnenkrijgen, worden ook wel algemene dekkingsmiddelen genoemd. Met deze inkomsten kunnen we onze programma's uitvoeren.

Waar gaat het geld naartoe?

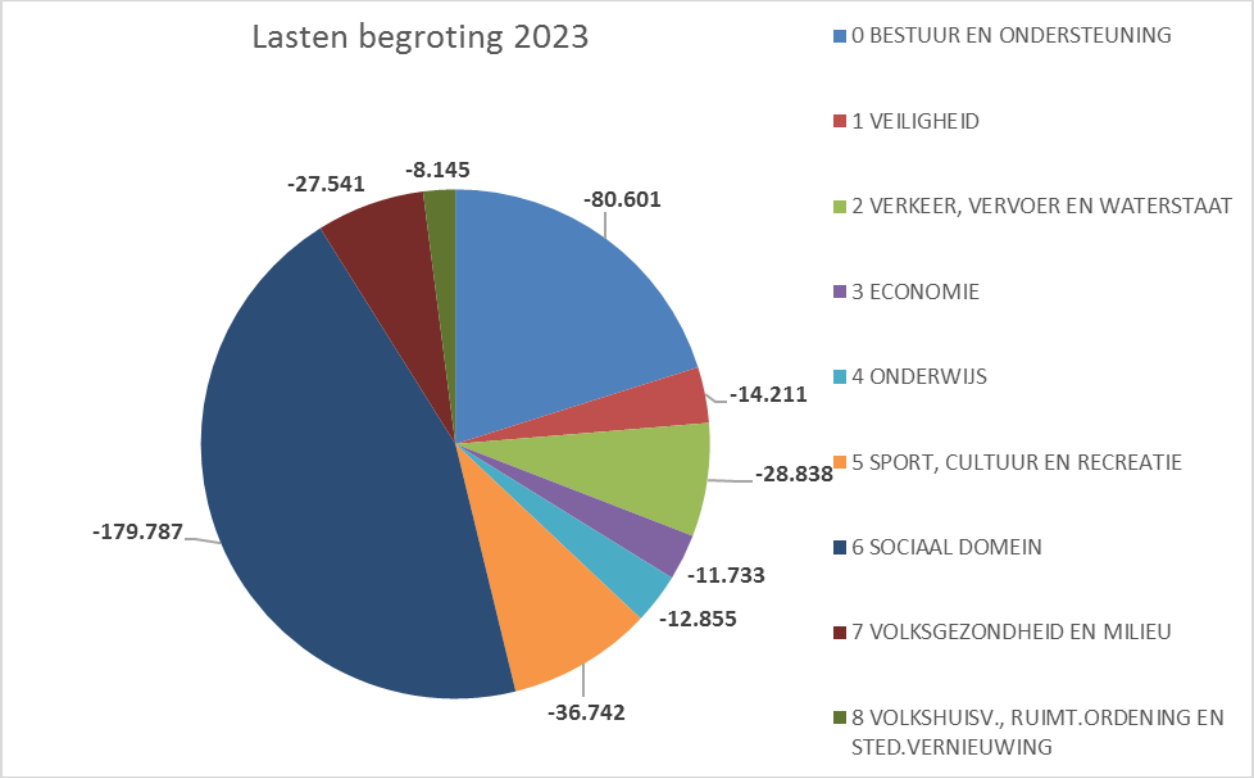

Uit deze grafiek blijkt dat bijna de helft van onze begroting betrekking heeft op het sociaal domein (6). Het gaat dan om taken van de jeugdzorg, Wmo en participatie. Een andere grote kostenpost zijn de uitgaven voor gemeentelijke bestuursorganen en de onze bedrijfsvoering. Deze lasten komen tot uiting in programma bestuur en ondersteuning (0).

Ontwikkeling begrotingsbeeld

Gelijktijdig met de voorbereiding van de begroting 2023 hebben we de budgetten van de lopende jaarschijf 2022 geactualiseerd. De begrotingssaldi tot en met de 2de rapportage 2022 zijn het vertrekpunt voor de bijstelling van het begrotingsbeeld. Deze bijstellingen hebben betrekking op een aantal autonome ontwikkelingen en een aantal beleidskeuzes. De belangrijkste bijstellingen hebben betrekking op het gemeentefonds (meicirculaire), sociaal domein (volumeontwikkelingen jeugd en Wmo, extra rijksmiddelen jeugd en een daling van de Buigmiddelen) en de bijstelling Ibor-budgetten op basis van uitgewerkte beheerplannen. De middelen uit de meicirculaire hebben we grotendeels gereserveerd om de nadelige effecten van loon- en prijsstijgingen op onze begroting op te kunnen vangen. Op basis van deze actualisatie ontstaat het volgende beeld:

Tabel: ontwikkeling begrotingsbeeld

bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025	2026
Actualisatie begrotingssaldi					
Saldi tot en met de 2e rapportage 2022	-4.557	-1.267	-1.307	-337	-337
Autonome ontwikkelingen	3.802	1.049	6.738	8.960	-8.004
(Beleids)keuzes	-150	100			
Actuele begrotingssaldi voor bestemming	**-905**	**-118**	**5.431**	**8.623**	**-8.341**
Inzet algemene reserve (jaarrekeningresultaat 2021)	905	118			
Actuele begrotingssaldi na bestemming	**-**	**-**	**5.431**	**8.623**	**-8.341**
Correctie incidentele posten:					
- incidentele baten		-9.964	-4.903	-3.358	-2.025
- Incidentele lasten		10.170	5.449	3.487	1.955
Structureel begrotingssaldi	**-**	**208**	**5.978**	**8.753**	**-8.412**

Resultaatbestemming

Uit de actualisatie van onze begroting blijkt dat we tot en met 2025 sluitende jaarschijven hebben. Voor 2022 en 2023 realiseren we dit door inzet van middelen uit de algemene reserve (voordelig jaarrekeningresultaat 2021). Wij sluiten hiermee aan op de besluitvorming over de 2de rapportage 2022, waarbij voor dekking van het tekort in 2022 een relatie is gelegd met het jaarrekeningresultaat 2021.

Het tekort in het 'ravijnjaar' 2026 kan nu niet met structurele maatregelen worden gedekt. Voor structurele financiële ruimte zijn we in afwachting van de uitkomsten uit de septembercirculaire. De financiële gevolgen hiervan verwerken we conform het raadsbesluit over de P&C-cyclus 2022 in de 4de rapportage 2022. Daarnaast zijn we in afwachting van de eerder door de Minister van BZK aangekondigde contourennota. Eerder heeft de minister aangekondigd dat in deze nota onder andere in wordt gegaan op de verruiming van het lokaal belastinggebied en onderzoek naar een stabielere financieringssystematiek.

De voordelige saldi in de jaarschijven 2024 en 2025 wenden we, in afwachting van de eerder gememoreerde uitkomsten uit de septembercirculaire 2022 en contourennota, nu niet aan. Wij gaan ervan uit dat in het traject van de kadernota in 2023, mede op basis van genoemde publicaties, inzicht is de structurele financiële mogelijkheden. Op basis van de structurele financiële ruimte enerzijds en de inventarisatie van nieuwe ambities, gebaseerd op het coalitieakkoord en uitvoeringsafspraken anderzijds, kan dan een integrale afweging plaatsvinden.

Structureel begrotingsevenwicht

Uit de tabel blijkt dat het structureel evenwicht in onze begroting tot en met 2025 is geborgd. Het structureel begrotingssaldo is in 2023 € 0,21 mln. voordelig en loopt op tot een voordelig saldo van € 8,75 mln. in 2025. In het ravijnjaar 2016 is het structureel saldo € 8,41 mln. nadelig. In dit verband merken wij nog op dat in de Miljoenennota voor 2023 en 2026 extra middelen in het gemeentefonds zijn aangekondigd. Op basis van de septembercirculaire kunnen wij het effect voor onze begroting in beeld brengen. Duidelijk is dat dit een positief effect zal hebben op het structureel evenwicht in jaarschijf 2023 en de meerjarenraming..

ALGEMENE RESERVE - WEERSTANDSVERMOGEN

Voor een goed inzicht in onze financiële positie kijken we naast de ontwikkeling van het begrotingsbeeld naar onze financiële weerbaarheid. Hierbij gaat het over de mate waarin wij in staat zijn financiële risico's op te vangen. Dit komt tot uitdrukking in ons weerstandsvermogen. Dit weerstandsvermogen geeft aan over hoeveel incidentele middelen we beschikken om risico's en/of onvoorziene tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat de uitvoering van de begroting in het gedrang komt.

Algemene reserve risicobeheersing

In de algemene reserve risicobeheersing dekken wij onze risico's af. Dit doen we op basis van de richtlijnen uit de kadernota weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Tabel: ontwikkeling algemene reserve

Bedragen x € 1.000	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Opbouw algemene reserve risicobeheersing					
Kwantificeerbare risico's	7.530	8.960	8.960	8.960	8.960
Genormeerd risicoprofiel - restrisico 1% van het begrotingstotaal	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal benodigd weerstandsvermogen	**11.530**	**12.960**	**12.960**	**12.960**	**12.960**
Dekking post onvoorzien	-100	-100	-100	-100	-100
Benodigd in algemene reserve risicobeheersing	**11.430**	**12.860**	**12.860**	**12.860**	**12.860**
weerstandscapaciteit na aanvulling	100%	100%	100%	100%	100%

Uit bovenstaande tabel blijkt dat wij ons financieel gekwantificeerd risicoprofiel, inclusief een achtervang voor een restrisico van 1% van het begrotingstotaal, 100% kunnen afdekken. Het saldo van de algemene reserve risicobeheersing loopt op van € 11,4 mln. in 2022 naar € 12,9 mln. met ingang van 2023.

Algemene reserve

In de kadernota weerstandsvermogen en risicobeheersing is de ondergrens van de algemene reserve bepaald op 2% van het begrotingstotaal. In onderstaande tabel geven wij inzicht in het verloop van de algemene reserve. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de effecten van de besluitvorming over de begroting 2023.

Tabel Opbouw algemene reserve

Bedragen x € 1.000	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Opbouw algemene reserve					
Omvang algemene reserve	19.671	17.346	17.424	17.733	17.783
Bestemmingen	-8.081	-6.777	-6.857	-6.937	-7.017
Ondergrens (2% van het begrotingstotaal)	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
Surplus in algemene reserve	**3.590**	**2.569**	**2.567**	**2.796**	**2.766**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het saldo van de algemene reserve in 2022 € 19,7 mln. bedraagt en met ingang van 2023 daalt naar afgerond circa € 18 mln. In deze saldi is rekening gehouden met middelen die gereserveerd zijn voor een aantal specifieke bestemmingen. Onder andere voor het opvangen van nadelige coronagevolgen. Van de ontvangen steunpakketten is nog een bedrag van € 4,8 mln. beschikbaar. Na inzet voor een de specifieke bestemmingen en rekening houdend met de ondergrens van 2% resulteert het surplus in de algemene reserve. Dit surplus bedraagt € 3,6 mln. in 2022 en daalt dan naar € 2,6 mln. in 2023 en 2024 respectievelijk € 2,8 mln. in 2025 en 2026. Wij benadrukken dat het surplus een incidenteel karakter heeft. De toename van de algemene reserve en het surplus in het bijzonder draagt bij aan het versterken van onze financiële positie respectievelijk

aan de ontwikkeling van onze financiële kengetallen. In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van het surplus weergegeven.

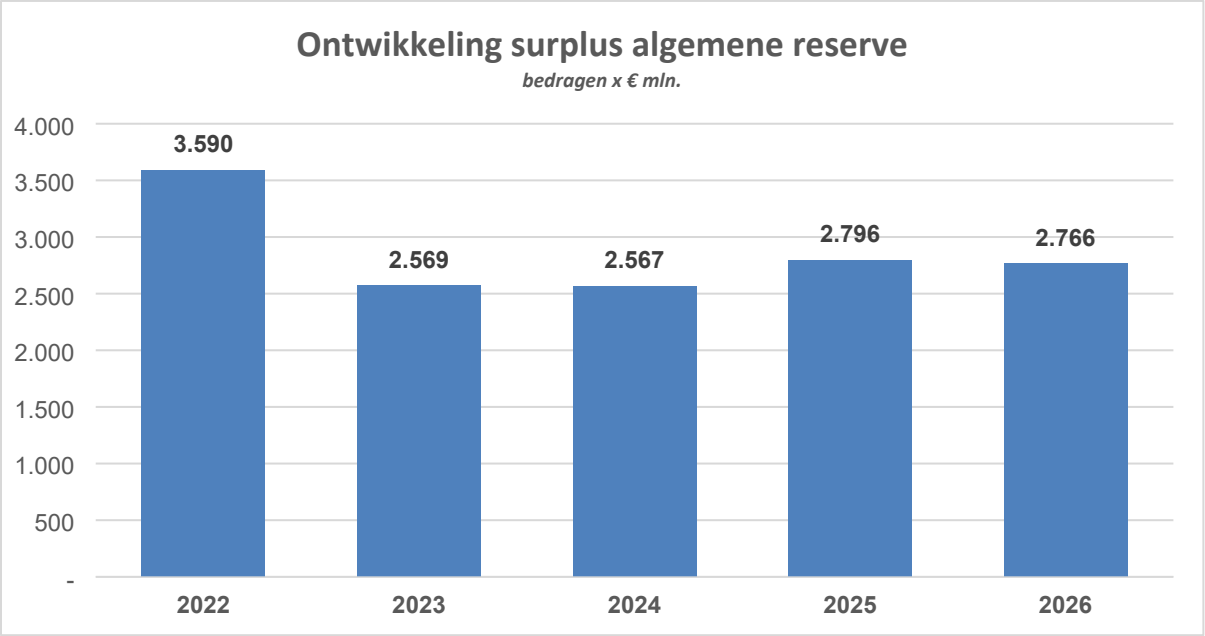

INVESTERINGS- EN EXPLOITATIEPROGRAMMA

Beschikbaar budgettair kader

In onderstaande tabel is het beschikbaar budgettair kader voor nieuw beleid weergegeven. Met andere woorden, deze middelen zijn gedekt binnen de begroting. In het beschikbaar budgettair kader is het restant jaarrekeningresultaat 2021 ad € 1,4 mln. meegenomen.

bedragen x €1.000	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	totaal
Beschikbare ruimte voor nieuw beleid					
Exploitatieruimte :					
- geoormerkte middelen Toekomstvisie (ontwikkelpaden) / BAk		500	500		1.000
- restant jaarrekeningresultaat 2021		1.400			1.400
Beschikbare exploitatieruimte		***1.900***	***500***		***2.400***
Investeringsruimte:					-
'- geoormerkte middelen in het IP 2021 – 2024 voor specifieke projecten	2.872	3.300	2.100		8.272
- geoormerkte middelen Toekomstvisie (ontwikkelpaden) / BAk	5.600	4.000	4.400		14.000
- toevoeging investeringsruimte (begroting 2022)				5.000	5.000
Beschikbare investeringsruimte	***8.472***	***7.300***	***6.500***	***5.000***	***27.272***

Op basis van besluitvorming over de kaderbrief 2021 zijn zowel de exploitatie- als investeringsmiddelen geoormerkt voor de Toekomstvisie 2030/ ontwikkelpaden en het BAk, met de kanttekening dat middelen worden

ingezet op basis van cofinanciering. Uit het bedrag ad € 8,3 mln. voor geoormerkte voorstellen uit het investeringsprogramma 2021-2024 stellen we voor het bedrag van € 1,0 mln. voor de turnvoorziening van de gymnastiekvereniging Swentibold daadwerkelijk beschikbaar te stellen.

Kadernota in 2023

Inzet van middelen kan alleen aan de orde zijn voor zover het past binnen de beschikbare middelen zoals opgenomen in bovenstaande tabel. Dit betekent dat, mede op basis van het bijgesteld begrotingsbeeld met het tekort van € 8,34 mln. in het ravijnjaar 2026, we nu geen nieuwe structurele verplichtingen in de exploitatie kunnen aangaan. Dit is pas aan de orde in het proces van de kadernota in 2023, welke in het voorjaar 2023 in besluitvorming wordt gebracht. Onderzoek naar financiële ruimte maakt nadrukkelijk onderdeel uit van dit proces. Dit gaan we langs een aantal lijnen doen:

- Vertaling van de financiële effecten uit de Contourennota;
- Uitvoering van het proces 'nieuw voor oud';
- Beoordeling van de uitvoerbaarheid van onze begroting (reële plannen);
- Beoordeling van de aannames en uitgangspunten in open einde regelingen en beoordeling van de 'Sittard-Geleense maat';

Parallel hieraan gaan we het coalitieakkoord en uitvoeringsafspraken nader uitwerken in consequenties voor benodigde capaciteit en budgetten. Tevens gaan we voortbordurend op het gevolgde proces bij de Toekomstvisie met onze omgeving in gesprek om afstemmen of onze ambities ook gedeeld worden door bedrijven, instellingen en burgers. Op basis van de uitkomsten hiervan en de beschikbare ruimte in onze begroting kan vervolgens een integrale afweging plaats vinden over de inzet van middelen.

Borging continuïteit uitvoering bestaand beleid

Zoals hiervoor beschreven, vindt de integrale afweging over nieuw beleid in de kadernota plaats. Uitzondering geldt voor een aantal onderwerpen die niet tot de behandeling van de kadernota kunnen wachten. Het gaat dan over onderwerpen:

- waarvoor geen (structurele) financiële middelen in begroting 2023 zijn opgenomen;
- die we niet kunnen doorschuiven naar kadernota in 2023, omdat er dan knelpunten in de continuïteit van de uitvoering kunnen ontstaan;
- waarvoor we in het komend half jaar 'de trein' rijdend moeten houden';
- die daadwerkelijk uitvoerbaar zijn in de eerste helft van 2023 en consistent zijn met de Toekomstvisie 2030/ BAk.

Beschikbare incidentele middelen 2023

De dekking van deze incidentele overbrugging dient binnen onderstaande budgetten uit de jaarschijf 2023 plaats te vinden:

<u>Exploitatie:</u>

- Geoormerkte middelen Toekomstvisie (ontwikkelpaden)/ BAk: € 0,5 mln.
- Restant jaarrekeningresultaat 2021: € 1,4 mln.

<u>Investeringen:</u>

- Geoormerkte middelen Toekomstvisie (ontwikkelpaden)/ BAk: € 9,6 mln.
  (investeringsruimte uit de jaarschijf 2022 en 2023)

Uitgangspunten incidentele overbrugging

Vooruitlopend hierop zijn urgente onderwerpen in beeld gebracht, waarvoor in de begroting 2023 geen (structurele) financiële middelen zijn opgenomen. De toekenning van structurele middelen voor deze onderwerpen maakt eveneens onderdeel uit van het proces van de kadernota.

Voor het bepalen en onderbouwen van de urgentie zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Middelen worden ingezet voor onderwerpen, die zijn gebaseerd op besluitvorming over:
    a. de kaderbrief 2021, waarbij de ruimte voor nieuw beleid is geoormerkt voor de Toekomstvisie 2030, onder andere voor de ontwikkelpaden en het BAk;
    b. de samenwerkingsagenda Kwaliteit Limburgse Centra versnelling woningbouw
2. Inzicht in de activiteiten per ontwikkelpad die minimaal nodig zijn, zodat de raad in positie is om in 2023 keuzes te kunnen maken voor het ontwikkelpad in het debat over de Kadernota;
3. Inzicht in wat minimaal nodig/randvoorwaardelijk is om het ontwikkelpad overeind te houden en in de uitvoering betrouwbaar aanwezig te zijn in de samenleving conform het gedachtegoed van de Toekomstvisie 2030.
4. Borging van een betrouwbare gemeentelijke overheid

Inventarisatie onderwerpen:

Op basis van een interne analyse zijn wij van mening dat de continuïteit van onderstaande onderwerpen tot aan het debat over de kadernota moet worden geborgd. Zonder inzet van extra middelen is dat niet mogelijk.

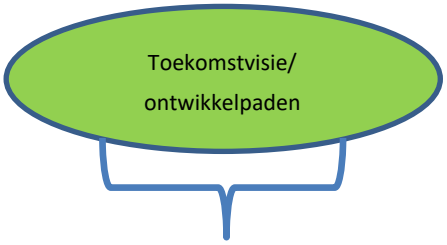

- Geleen Zuid
- Sittard-Centrum
- Stadslabs
- Geleen Centrum

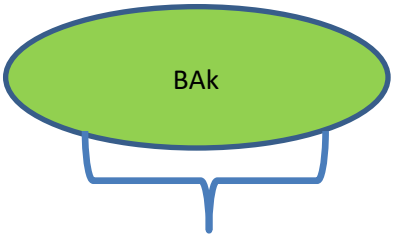

- Mobiliteit
- Landschap
- Capaciteit RO/ projecten/ KLC-agenda
- werkbudget ontwikkellocaties

In onderstaand overzicht hebben we de middelen die nodig zijn om de continuïteit van de uitvoering van een aantal onderwerp uit bestaand beleid op een rij gezet.

bedragen x € 1.000	**2023 exploitatie**	**2023 investering**
Benodigd voor borging continuïteit uitvoering bestaand beleid		
Ontwikkelpad Geleen- Zuid	150	4.000
Ontwikkelpad Sittard-Centrum	150	-
Ontwikkelpad Geleen-Centrum	150	
BAk - Mobiliteit	200	800
BAk - Landschap	150	
Stadslabs	500	
Werkbudget ontwikkellocaties	125	
Capaciteit ruimtelijke ontwikkeling - projecten	325	
Totaal benodigd voor borging continuïteit uitvoering bestaand beleid	**1.750**	**4.800**

bedragen x € 1.000	2023 exploitatie	2023 investering
BESCHIKBARE DEKKINGSMIDDELEN		
Exploitatie nieuw beleid	500	
Restant jaarrekening 2021	1.400	
Investering ruimte nieuw beeleid		9.600
Totaal beschikbare dekking	**1.900**	**9.600**
Verschil beschikbaar - benodigd	**150**	**4.800**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de beschikbare exploitatie- en investeringsruimte toereikend is om de benodigde bedragen voor het borgen van de continuïteit van een aantal onderwerpen tot aan de besluitvorming over de kadernota in 2023 te kunnen borgen. Het structureel beschikbaar stellen van middelen voor deze onderwerpen maakt onderdeel uit van de integrale afweging bij de kadernota in 2023. De inzet van deze middelen voor de borging van de continuïteit van de uitvoering van genoemde onderwerpen verwerken wij in de 4de rapportage 2022.

Vervangingsinvesteringen IBOR

Naast het investeringsprogramma voor nieuw beleid hebben we ook een investeringsprogramma IBOR. Dit programma is gebaseerd op het integraal onderhoudsplan, vastgesteld in de raadsvergadering van 13 november 2019. Op basis van dit plan hebben we voor de verschillende onderdelen in de openbare ruimte specifieke beheerplannen opgesteld. De financiële gevolgen hiervan hebben we meegenomen in de actualisatie van de begroting. In onderstaande tabel vatten wij het budgettair kader voor IBOR-vervangingsinvesteringen samen. Uit de tabel blijkt dat we over de periode 2022-2025 beschikken over een investeringsprogramma IBOR van ruim € 55 mln.

Tabel – samenvatting vervangingsinvesteringen Ibor

bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	totaal
IBOR - VERVANGINGSINVESTERINGEN					
Eerdere besluitvorming					
Vervangingsinvesteringen IBOR regulier	9.300	9.300	9.300	9.300	**37.200**
Herstelmaatregelen (integraal onderhoudsplan raad 13-11-2019)	3.600				**3.600**
Herstelmaatregelen teerhoudend asfalt (3de rapportage 2020)	500				**500**
Begroting 2023					**-**
Structurele verhoging vervangingsinvesteringen IBOR o.b.v. beheerplannen		3.300	3.300	3.300	**9.900**
Incidentele verhoging investeringsvolume voor herstelmaatregelen		4.100			**4.100**
Totaal beschikbaar	**13.400**	**16.700**	**12.600**	**12.600**	**55.300**

SAMENVATTING FINANCIEEL PERSPECTIEF

In deze paragraaf hebben wij het financieel perspectief geactualiseerd. Om inzicht te krijgen in de betekenis van deze actualisatie voor onze financiële veerkracht kijken we naar de volgende onderwerpen:

- Ontwikkeling begrotingssaldi
- Borging structureel een reëel begrotingsevenwicht
- Omvang van de algemene reserve/ algemene reserve risicobeheersing
- Ruimte voor nieuw beleid/ borging continuïteit uitvoering bestaand beleid
- Ontwikkeling financiële kengetallen, zie paragraaf 5.2 weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Uit de actualisatie van begrotingssaldi blijkt dat in de jaarschijven 2022 t/m 2025 sprake is van sluitende jaarschijven. In 2022 en 2023 realiseren we dit met de inzet van middelen uit de algemene reserve (voordelig jaarrekeningresultaat 2021) van € 0,91 mln. in 2022 resp. € 0,12 mln. in 2023. In 2024 en 2025 zijn de begrotingssaldi € 5,43 mln. resp. € 8,62 mln. voordelig. Gevolgd door een tekort van € 8,34 mln. in het ravijnjaar 2026.

Het structureel begrotingsevenwicht, randvoorwaardelijk om voor repressief begrotingstoezicht in aanmerking te komen, hebben we geborgd in de jaarschijven 2023 tot en met 2025. In ravijnjaar 2026 bedraagt het structureel tekort € 8,41 mln.

In onze algemene reserve risicobeheersing hebben we het geactualiseerd risicoprofiel, inclusief een restrisico van 1% van het begrotingstotaal volledig afgedekt. Het surplus in de algemene reserve bedraagt, rekening houdend met een ondergrens van 2% van het begrotingstotaal en een aantal specifieke bestemmingen, € 3,59 mln. in 2022 en daalt dan naar € 2,80 mln. met ingang van 2025. Onderdeel van de specifieke bestemmingen zijn de nog resterende coronamiddelen van € 4,80 mln. Voor de ruimte voor nieuw beleid verwijzen wij naar hoofdstuk 3 Investerings- en exploitatieprogramma 2022-2025.

Wat betekent dit voor onze financiële veerkracht? Gezien de afdekking van het geactualiseerd risicoprofiel in de algemene reserve risicobeheersing en de buffer/ ondergrens in de algemene reserve van € 8 mln. lijkt dat we voldoende weerbaar zijn om onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen. Door de incidentele begrotingsoverschotten in de jaarschijven 2024 en 2025, het incidenteel inzetbare surplus in de algemene reserve en de resterende coronamiddelen lijken we voldoende wendbaar om invulling te geven aan nieuwe ambities of steunmaatregelen voor verenigingen en instellingen.

Wij zijn ons bewust van de noodzaak om steun te bieden aan inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties die nauwelijks bekomen van de coronacrisis en nu hard getroffen worden door de energiecrisis. Toch past nu voorzichtigheid ten aanzien van de inzet van (incidentele) middelen. Met name door diverse onzekerheden, waarvan we de financiële gevolgen nu nog niet kunnen overzien. Denk aan de invloed van de steeds verder stijgende energietarieven op onze begroting en de begrotingen van gemeenschappelijke regelingen, de impact van de af te sluiten CAO op ons salarisgebouw, de nog te verwachten coronagevolgen nu de najaarsgolf is begonnen en het aantal besmettingen en ziekenhuisopnames weer stijgt. De komende periode monitoren we deze ontwikkelingen nadrukkelijk. Voor zover mogelijk brengen we de financiële effecten van genoemde ontwikkelingen tezamen met effecten uit de septembercirculaire in de 4de rapportage 2022 in beeld. Tegelijkertijd bereiden we voorstellen voor om met alternatieve inzet van (incidentele) middelen te anticiperen op de effecten van de diverse crises. We komen hier voor zover mogelijk in de 4de rapportage 2022 dan wel in de kadernota in 2023 op terug.

4. DE BEGROTING IN ÉÉN OOGOPSLAG

In onderstaande tabel is de verdeling van inkomsten en uitgaven op hoofdlijnen opgenomen inclusief de gemiddelde woonlasten voor de inwoners in 2023. Deze begroting in één oogopslag helpt om snel inzicht te krijgen in de belangrijkste activiteiten van de gemeente en de daarbij behorende inkomsten en uitgaven in 2023.

Begroting 2023 in één oogopslag

Inkomsten

Waar komt het geld vandaan?

€ 267,3 miljoen van het rijk

€ 96,1 miljoen lokale heffingen

€ 37,0 miljoen overige inkomsten

Lokale heffingen

Onroerendzaak belasting (OZB)	€ 58,3
Rioolrechten	€ 10,7
Afvalstoffenheffing	€ 16,3
Parkeerbelasting	€ 5,4
Hondenbelasting	€ 0,8
Overige belastingen	€ 0,7
Lages	€ 3,4
Lijkbezorgingsrechten	€ 0,5

Overige inkomsten

Andere inkomstenbronnen zoals:

- Dividenden en rente uit deelnamingen
- Staangeld markten en kermissen
- Werkzaamheden voor derden
- Verhuur vastgoed

Hoeveel gaan de inwoners van gemeente Sittard-Geleen gemiddeld betalen in 2023?*

Bedragen x 1

Afvalstoffenheffing

	2022	2023*
Vast recht	€ 194,76	€
Gemiddeld variabel recht (Diftar)	€ 110,17	€

Rioolheffing

2022	2023*
€ 207,68	€

Hondenbelasting

	2022	2023*
Eerste hond	€ 65,60	€
Tweede hond	€ 61,20	€
Derde hond ev	€ 76,80	€
Kennel	€ 160,80	€

OZB

gemiddelde OZB-lasten per huishouden

2022	2023*
€ 605,44	€

* Tarieven worden in Raad december 2022 vastgesteld

Uitgaven

Waar gaat het geld naar toe?

€ 400,4 miljoen

Alle bedragen in miljoenen

Veiligheid € 14,2

Uitgaven in verband met criminaliteit, preventie, brandweer en het tegengaan van radicalisatie en ondermijning.

Verkeer, vervoer en waterstaat € 28,8

Alle uitgaven rondom mobiliteit van voer- en vaartuigen.

Economie € 11,7

Uitgaven die de lokale economie stimuleren.

Onderwijs € 12,9

Uitgaven in verhouding tot onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs, leerplicht en regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC), peuteronderwijs en volwassenen educatie.

Sport, cultuur en recreatie € 36,7

Uitgaven die te maken hebben met een breed scala aan voorzieningen, zoals sportzalen, musea, openbaar groen en lokale media.

Sociaal domein € 179,8

Uitgaven voor Burgerparticipatie, Wmo & Jeugdzorg, inkomensondersteuning en de (re-)integratie naar werk.

Volksgezondheid en milieu € 27,5

Uitgaven met betrekking tot de inzameling van afval, riolen, begraafplaatsen en de volksgezondheid (zoals GGD).

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing € 8,1

Uitgaven in relatie tot de omgevingswet en structuurvisie, zoals bestemmingsplannen waarin bepaald wordt welke grond voor welk gebruik geschikt is en de grondexploitaties.

Bestuur en ondersteuning € 80,7

- Algemene dekkingsmiddelen € 24,4
- Overhead (bedrijfsvoering) € 43,8
- Onvoorzien reserves € 5,4
- Bestuur, burgerzaken en overige posten € 7,1